

פרשת ואתחנן

מה הועילה למשה ראיית הארץ בלי להכנס לארץ ולקיים מצותיה

בקשת ממני 'ואראה את הארץ הטובה אני מראה לך את כולה שנאמר ויראהו ה' את כל הארץ (רש"י) .

פלא עצום וכי זה היתה בקשתו של משה לראות את הארץ הרי הגמ' במסכת סוטה אומרת "דרש רבי שלמאי וכי מה נתאוה משה להכנס לארץ? וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה אלא כך אמר משה להקב"ה הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקימין אלא בארץ ישראל אכנס אני לארץ ישראל כדי שיתקומו המצוות על ידי הרי שכוונת משה היתה רק בשביל לקיים את המצוות ואם כן מה הועיל לו לראות את הארץ מראש הפסגה?

ועוד יש להקשות מרש"י במסכת ברכות אמר רבי אלעזר גדולה תפילה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים כמשה ואע"פ כן לא נענה אלא בתפילה שנאמר עלה ראש הפסגה אל תוסף דבר אלי והיכן נענה הרי את בקשתו להכנס לארץ לא נענה?

ולמרות שבגמ' במסכת סוטה מובא שזכה שאע"פ שלא נכנס לארץ עצם זה שראה את הארץ הקב"ה חישב לו שקיים את כל המצוות מ"מ היכן רמוז מזה שהקב"ה אמר לו עלה ראש הפסגה שתפילתו נענתה?

הפנ"י מביא שלושה פירושים נפלאים בביאור הענין:

א.הבטחה זו נרמזה במילים "רב לך" אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה והמילים רב לך משמעותם טמונה ההבטחה לתת לו רב טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבוא (מהרש"א בחידושי אגדות למסכת סוטה).

ב.שמעצם זה שלא יעלה לארץ ויקיים את ציווי ה' רק בגלל זה יזכה לשכר גדול שיקויים בו מה שנאמר "לכן אחלק לו בברים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות" שקיבל שכר על זה שנמנה עם מתי מדבר ונקבר מחוץ לגבולותיה של ארץ ישראל

ג.ע"פ דברי הגמ' במסכת שבת אמר רב אמי (שבת ס"ג.)אפילו חישב לעשות מצווה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה והרי לא יתכן שאדם יקבל שכר עלהמחשבה כמו המעשה כי מי שעושה המצווה יש לו שכר בפועל אע"פ שלא יתכווין לעומק המצווה כי אין אדם שיכול לכוין בשלימות למצווה שהרי חמישים שערי בינה נבראו בעולם ומשה רבינו הענק שבענקים לא זכה אלא למ"ט שנאמר ותחסרהו מעט מאלוקים ועל השער האחרון כתוב עין לא ראתה אלוקים זולתך אולם כאשר אדם מקיים את המצווה בפועל זוכה לחמישים שערים שהרי עשה את דבר המלך.

ולפי זה אפשר להסביר בצורה נפלאה שמשה רבינו נתאוה להכנס לארץ בפועל בשביל לקיים את המצוות בפועל ועל זה נצטער שלא יוכל לזכות במחשבה כמו בעשייה

ועל כן השיב לו הקב"ה עלה ראש הפסגה ושא עיניך וראו וכפי שדרשו חז"ל (ילקוט שמעוני ואתחנן) עלהפסוק ויראהו ה' את כל הארץ שנתן הקב"ה כח בעיניו של משה לראות מה שעין לא יכולה לראות שלפני מותו יתקיים בו עין לא ראתה אלוקים זולתך שבחיייו זכה לאותו חלק בנשמה הנקראת יחידה שהיא שער החמישים ואפילו במחשבה בלבד קיבל את שכרו מושלם בכל חמישים השערים!

פרשת ואתחנן